

NIEUWPOORT.

We vertelden reeds, hoe Nieuwpoort ontstond. In 1163 schonk graaf Filips van den Elzas de nieuwe stad, die nu Nieuwpoort genoemd werd, talrijke voorrechten, waardoor zij snel vooruitging. In de 17e eeuw was Nieuwpoort reeds eene gewichtige gemeente; de Iepersche lakenhandel vond langs deze haven een uitweg. Ook de uitvoer van zout, dat langs deze kust gewonnen werd, was belangrijk, terwijl de visscherij eveneens in een bloeienden toestand verkeerde.

Helaas! al die welvaart werd weder den oorlogsgod geofferd. In 1383 verwoestten de Engelschen de stad en lieten niets meer recht dan de kerk en den toren, die nog op den gedempten stadswal verrijst.

Filips de Stoute liet de stad herbouwen en de welvaart keerde terug.

Nieuwpoort werd geducht versterkt door dikke muren, van dertien wachttorens en zes poorten voorzien. Ten Oosten stond een kloek kasteel. In de straten en op de pleinen heerschte drukte en verkeer; de haven werd wel bezocht, terwijl ook de visscherij het hare tot de algemeene levendigheid bijdroeg.

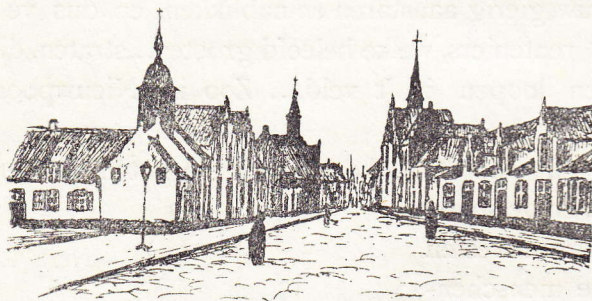
Nieuwpoort bezat een hout-, een potte-, een visch-, een varkens-, een hoorn-, een brood-, een vleesch- en zelfs een wilde vogelenmarkt. De halle was opgepropt met koopwaren.

In 1489 dreigde de krijg nogmaals dien bloei te stuiten. Maximiliaan van Oostenrijk was in oorlog met den Franschen koning en de laatste liet o. a. Nieuwpoort belegeren. Bezetting en burgerij hielden zich kloek en streden dapper op de muren. Toch kwam er een oogenblik van wanhoop. Men sprak van overgave. De burgemeester Jan Turpin wist echter den moed weer op te beuren. De burgers riepen de hulpe van O. L. Vrouwe van Nieuwpoort in en beloofden haar, indien ze de zege schonk, eene kaars, „even lang als de stede groot was in 't ronde gemeten.” De burgemeester bezielde ook de vrouwen, zoodat deze, met een ijzeren hoed gedekt en den loodhamer in de hand, aan de zijde der mannen streden. Na tien vreeselijke bestormingen, staakten de Franschen het beleg en trokken ze weg. De Nieuwpoortenaars

voldeden nu aan hunne belofte en lieten te Brugge eene reuzenkaars vervaardigen, waarvoor 418 pond was werd gebruikt. Ook werd er eene processie ingesteld, de vermaarde S. Jans-ommegang, welke nog ieder jaar door de straten trekt.

In verscheidene steden deed de bevolking dergelijke beloften. Om de stad van de pest te bevrijden, vervaardigden de bewoners van Beaumont in Henegouwen eene kaars van 1180 vademen of 283 meter. De stad Doornik bezat in 1340 eene kaars, die even lang was als de processieommegang. En 't schijnt, dat sommige visschers thans nog, als ze in nood verkeerden, den Hemel als dank voor redding, eene kaars, zoo lang als de mast van hun vaartuig, beloven.

In 1583 tijdens den opstand der Nederlanden tegen Spanje, werd Nieuwpoort door den hertog van Parma veroverd. De stad onderging toen 't zelfde lot als geheel België: ze kwijnde, ging ten onder en bleef eenzaam en verlaten. In 1860 werden de vestingwerken geslecht.

Straat in Nieuwpoort.

„Hiertoe heeft het Belgisch staatsbestuur moeten overgaan, omdat het onmogelijk bleek er een garnizoen te houden. Nieuwpoort is juist geen hoofdstad, met al hare genuchten en aantrekkelijkheden, en nu meende elk officier, die

er bezetting houden moest, dat hij er levend begraven werd... en de een na den ander kreeg de polderkoorts! Dadelijk was er een geneesheer bij, die het in zijne hooge geleerdheid bevestigen kwam en de officier vertrok, om er nooit weer te komen. Niemand bleef er langer dan eenige maanden; in het leger heerschte schrik tegen Nieuwpoort, tot eindelijk de afschaffing eener bezetting aldaar besloten werd.¹⁾

Nieuwpoorts haven is gegraven in den gekanaliseerden IJzermond en werd in de laatste jaren door uitbaggering en andere werken verbeterd. Toch is de vaart weinig belangrijk. Eenige schepen leggen hier aan, om hout en steenkolen te lossen. De visschers van De Panne, Coxyde en Oost-Duinkerke, die hier hunne sloepen meeren, brengen er nog al wat bedrijvigheid. Tegenwoordig varen Nieuwpoortsche

¹⁾ M. Verkest: Een hoekje der Vlaamsche kust.

vaartuigen ter haringvangst. Verder bezit de stad eene hardsteenfabriek, eene touwslagerij en eenige oesterputten.

* *
*

Bij ons bezoek aan Nieuwpoort, dat wij hier beschrijven, was het zomer en talrijke vreemdelingen brachten levendigheid in de straten.

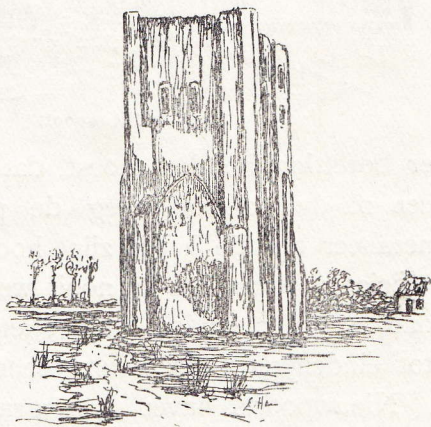
Onlangs stapten wij op een Decemberdag aan Nieuwpoorts station af en deden we eene wandeling langs den voormaligen wal, nu in een „boulevard” veranderd. Toen, meer dan vroeger, viel ons 't verval dezer stede op. We dachten aan Sluis, waar we denzelfden indruk ontvingen.

Lage tuinmuurtjes met deurtjes, die toegang geven tot hoven... boomen, met talrijke kraaiennesten, oude ruime woningen... en daarachter de rustige verlaten stad, waaruit ternauwernood een gedempt geluid opstijgt. En in 't harte der stad... stilte, diepe stilte overal... huizen, die wel onbewoond schijnen... oude gevels, waaronder zeer fraaie... ambachtslieden, die u nieuwsgierig aanstaren en nablikken, en dus veel tijd schijnen te hebben... renteniers, welke beleefd groeten... straten, die ellendig eindigen, verloren loopen in 't veld... Zoo is Nieuwpoort in dezen tijd!

En men vraagt zich af, waarom beken bloeds vergoten werden, waar nu die tuintjes liggen, en de spade van den hovenier op oude grondvesten stoot! Waarvoor toch die menschen-slachtingen om 't bezit van Nieuwpoort, dat nu wel open en bloot mag liggen?

Men voelt zich verstoord tegen 't menschdom, men is beschaamd, bij 't bezoeken eener oude stad, want aan elk plekje, aan ieder hoekje, aan de gedempte grachten, de verbrokkelde muren hechten zich de bloedigste herinneringen. 't Is of men nog 't gehuil der gewonden, 't gereutel der stervenden... 't geweeeklaag van weduwen en weezen verneemt!

Nu ligt de stad daar als een begijnhof, waaruit alle vroolijkheid verbannen schijnt. Wat baat het Nieuwpoort of het nog eene groote kerke vertoont, als deze te ruim is voor de bevolking? En mag het fier zijn op eene halle, welke daar ongebruikt, eenzaam en verlaten

Duiventoren te Nieuwpoort.

staat? Oorlog, oorlog... 't is of dit vreeselijk woord met bloedige letters op die sombere, grijze muren geschreven staat... En 't land rondom verliest zijn vreedzaam uitzicht, bij de schrikkelijke gedachte, dat het door menschenlijken bemest is.

Maar nog een monsterachtig gebruik — eene instelling zoo ge wilt — der middeleeuwen dringt zich hier aan den reeds ontstelden geest op: de heksen-processen. Eenige jaren geleden toonde men op de groote markt dezer stede eene van witte keisteenen gevormde ster, welke de plaats aanduidde waar eene zekere Jeanne Panne den 16^{en} Mei 1650 werd verbrand. Deze vrouw werd van tooverij beschuldigd; ze had den sabbath der heksen bijgewoond. Maeyken Tooris onderging in 1652 dezelfde straf, op dezelfde plaats, omdat ze zich in een raaf veranderd had, op den mast van een visscherssloep gevlogen was, zoodat dit door hare toovermacht omsloeg. 't Waren de eenigste slachtoffers niet van 't vreeselijk bijgeloof. En we weten, heksen-processen werden in alle landen gevoerd. In 1679 werden in Salzburg 79 menschen voor tooverij gedood; ze hadden eene pest onder 't vee verwekt! In 1613 verloren te Roermond vier en zestig zoogenaamde toovenaars hun leven aan de galg of op den brandstapel. Maar waar zouden we eindigen, moesten we verder in dit onderwerp dringen! Men lacht nu om die dwaasheid... neen, men huivert bij de herinnering aan die duizenden en duizenden onschuldige slachtoffers der bijgeloovige rechters. Maar men huivert ook bij de gedachte, dat in onze eeuw 't geloof aan heksen en toovenaars nog bestaat. Neen, lezer, schud niet ontkennend, 't bestaat nog, zoowel in steden als op 't platteland. Wij hebben in eene stad van West-Vlaanderen eene vrouw gekend, wier verschijning op eene hofstede den boer reeds van schrik beven deed. Ze dreef een kleinen handel in garen en band en verkocht overal... want de hoevebewoners vreesden, dat de heks — dat was zij in hunne oogen — het vee betooveren zou!

We hebben een man ontmoet, die ons verzekerde, dat eene bekende vrouw zich 's avonds in eene kat veranderde, om tooverij uit te oefenen. En wat die man geloofde... geloofde bijna 't gansche dorp.

We hebben een landbouwer hooren vertellen, dat hij een knecht in dienst had gehad, die eene bovennatuurlijke macht over de paarden uitoefende.

We hebben een huis geweten, dat jaren onbewoond bleef, omdat, naar 't oordeel der bijgeloovige lieden, de heksen er hunne vergaderingen hielden!

En ga eens rond — ook hier door 't land van Nieuwpoort tot dieper Vlaanderen in — vraag en luister en men zal u vertellen van tooverij, van weerwolven, van spoken en geesten; men zal u allerlei raadgevingen schenken; als nooit een werk op Vrijdag te beginnen, nimmer op dien dag uw haar of uwe nagels te knippen, nooit bij 't te bed gaan, uwe schoenen scheef te zetten..., in 't huis van een vriend nimmer uw stoel op een poot te laten draaien... Wie 's Vrijdags een werk begint, zal geen goeden uitslag verkrijgen, wie op dien dag zijn haar of nagels knipt kan zinneloos worden, wie zijn schoeisel scheef voor zijn bed plaatst wordt 's nachts door benauwde droomen gekweld, wie bij een vriend zijn stoel op één poot laat draaien, verdrijft 't geluk uit die woning. Valt een spiegel van den wand, 't is een teeken, dat er dat jaar iemand van 't huisgezin sterven moet. En men staaft de bewering door allerlei voorbeelden.

Ook in de geneeskunde speelt het bijgeloof natuurlijk eene groote rol. Liever dan naar den dokter, gaat eene bijgeloovige Vlaamsche moeder of vader naar de eene of andere oude vrouw, die de kunst van „belezen” verstaat. En nu denken we aan „Pettje Cools”, die wel geruimen tijd dood is, maar wiens nagedachtenis voorzeker nog wel bestaat, want eens kreeg hij klanten uit geheel West-

Cools en de boeren.

Vlaanderen. Onze lezers hebben meermalen gelezen van sterrekijkers of tovenaars uit de middeleeuwen, die soms in dienst stonden van machtige heeren.

Doctor Cools was ook een tovenaars die in 't begin der 19^e eeuw zijn kunst toonde. 't Is waar, hij oefende eigenlijk 't bescheiden beroep van turfdelver uit, maar hij studeerde in allerlei tooverboeken en weldra gaf hij zich voor wonderdokter uit. Pettje Cools verbleef in eene stulp en was gekleed met een wambuis van gitzwart laken, eene hooge muts van ottervel, door een rooden band omzoomd. Hij bezat een baard, welke tot aan zijn middel reikte; meestal at hij

beukennoten en dronk hij geitenmelk, zoo zei hij zelf. Het meest studeerde hij des nachts bij een metalen lampje, dat zijn vader uit den grond gedolven had en waarop het jaartal 968 stond. Cools begon zijn loopbaan met rupsen af te lezen, muizen en ratten te doen verhuizen, beten van razende honden te genezen en daarna wijdde hij zijne krachten aan 't verjagen van den duivel uit bezetenen en betooverden.

Doctor Cools wilde geen loon aanvaarden, doch gebod zijn klanten aan den eersten bedelaar of de bedelaresse, die ze ontmoetten, een rijke aalmoes te schenken.

Maar hij zorgde, dat die arme steeds zijn vermomde vrouw was.

Een schoenmaker van Westkerke, bij Ghistel — de man is misschien een vijftigtal jaren dood — had eene ziekelijke vrouw en ging om hulpe naar Pettje Cools.

Bij de hut stonden veel rijtuigen van patienten en de schoenmaker moest lang wachten, eer hij den wonderdokter raadplegen kon. Eindelijk was 't zijne beurt.

Verwonderd blikte hij rond. Cools liet zijn klant nederknielen en schonk hem den zegen met een beroekt kruisbeeld. Op den vloer was een kring met krijt getrokken, waarin met Gothische letters „Jesus” stond.

De schoenmaker moest zijn rechter voet op dien ring plaatsen en met luide stem vroeg Pettje nu: „Gelooft gij aan God en aan Maria en aan al de heiligen? Gelooft gij aan de kunst van doctor Cools?”

De man stemde natuurlijk toe. Dan liet Pettje hem een koperen kruisbeeld kussen en las in zijn tooverboek, waarvan hij de bladen zoende. Eindelijk sprak de wonderdokter: „Vriend, zoo waar als God, ik ben geen bedrieger. Hier zal binnen vijf minuten eene vrouw verschijnen en aan den voet van het altaar sprakeloos nedervallen. Ik zie ze reeds in mijn spiegel, en als ze na twee minuten geen teeken van leven geeft, dan zal uwe vrouw sterven.” Eene vrouw kwam inderdaad stuiptrekkend en gillend binnengeloopen en viel in bezwijming voor het altaar. Na eenige minuten stak ze de handen omhoog... en Pettje wenschte zijn klant geluk... zijne echtgenoot zou genezen!

Aldus hielp Cools zijn klanten... en zijne faam werd wijd en zijd verbreed!...

Nu is zooiets niet meer mogelijk! roepen onze lezers misschien uit. Neen zoo openlijk bedrieger spelen, dat gaat niet meer. Maar nog bestaan de Cools, al spelen ze hun rol op bescheidener wijze.

Van draken, die schatten bewaken..

verbannen en genas de wonderlijkste ziekten. „Een jongeling leed aan een onbekende kwaal,” vertelde ons de veldwachter van een dorp.

„Dokter N. bemoeide zich met hem en liet den lijder naakt op een wit laken liggen. Hij sprak allerlei woorden en na eenigen tijd haalde hij uit het lichaam van den patient een heel klein wormpje. Nu genas de jongen spoedig!”

Niet alleen voor zieken maar ook voor duistere zaken, voor diefstallen raadpleegt men tovenaars, waarzegsters e. d. Onlangs vernam men daar een staaltje van op de rechtbank. Men had van een boer boter gestolen en de landman begaf zich naar eene waarzegster om de dieven te leeren kennen. De vrouw wierp heel geheimzinnig eenige kaarten op tafel en zei eindelijk: De boter is niet ver van hier.

Het wijf loog niet... de boter stond in heur eigen kelder, want zij was er de verheelerster van, zooals later ter rechtbank bewezen werd.

Neen, 't bijgeloof is op lange na nog niet uitgeroeid.

En dan de vertellingen van draken, die schatten bewaken, van kabouters!

— Wratten op de handen is lastig, zei ons een vrouw. Hebt ge er last van, ga naar X. (ze noemde iemand uit de buurt). Ze zal ze verzetten!

— Verzetten? vroegen we.

— Ja. Zij kan uw wratten overbrengen op een ander... gij zijt ze dan toch kwijt. Nu, ik had geen wratten... Zoo verzet men ook de koorts, niet altijd op menschen, maar op dieren en zelfs op boomen.

Langs de kuststreek sprak men ons over een wonderdokter, onlangs overleden. Hij had de koorts uit de streek

Kabouters.

En dan de sagen, de legenden, die wij als folklore gaarne verzamelen en aantekenen, maar die door zooveelen voor waarheid aangenomen worden! Wilt ge er eenige uit de menigte?

Tusschen Thielt en Ruisselede ligt de Oude Wal, de ruïne van een slot. Op Goeden Vrijdag hoort men er bij een put een eigenaardig geluid... als 't schrapen van een trog. Een boer waagde zich eens nabij die spookplaats. Hij was niet bang en had zelfs een koord meegenomen om het spook te bin-

Een klein manneke verscheen.

Zag een monster in den grond verdwijnen. bl. 242

den. Een klein manneke verscheen en vroeg den waaghals wat hij begeerde.

„Men schraapt hier den baktrog... och! dat men mij toch een ovenkoek zende”, antwoordde de boer.

Het ventje verdween... en uit den put kwam een koek gevlogen. De boer hapte er met graagte in... maar reeds bij den eersten beet viel hij dood neer.

En de Vlaming, die u dit vertelt, voegt er bij: „Wee hem, die op Goeden Vrijdag ovenkoeken eet!”

Zulk een geheimzinnige trogscraper hield zich ook te Zwevezele bij Brugge op. Maar Jack Runhout, een

paardenkoopman was er niet bevreesd voor. Hij ging naar de plek, waar 't spookte, en riep:

„Gij staat daer gedurig te schrepen, maar ge bakt nooit; bak mij tegen dat ik hier terug zij, een schoonen ovenkoek.”

Een paar uurtjes later keerde Runhout weer en... hij vond een fraai tafeltje met twee brandende kaarsen en een dampenden ovenkoek. De man sneed een stuk van 't gebak en wierp het zijn hond toe, die het opslokte, huilend wegliep, maar wat verder dood viel. Het tafelke en de kaarsen waren verdwenen en de verschrikte Runhout zag een monster in den grond verdwijnen.

De kerk van Zande, niet ver van Oostende, draagt drie kruisen, herinnering aan 't kruis van den heere Geraert. Deze edelman bracht uit het H. Land — zegt de legende — een stukje van 't kruis mede. Toen hij naar Vlaanderen wilde terugkeeren, werd hij door de Turken gevangen genomen en om zijne relikwie te behouden, bond hij ze onder zijn kous op den kuit vast en tot zijne groote verwondering zag hij, dat het hout in zijn been verdween. Weer vrij geworden, reisde Geraert naar Vlaanderen. Tusschen Zevecote en Zande gekomen, voelde hij eene stekende pijn in de kuit. Hij zette zich tegen een boom, ontblootte zijn been... en, dit opende zich, en de relikwie kwam voor den dag. Tegelijkertijd begonnen de klokken van Zande te luiden en de edelman begreep, dat hij 't kruishout aan die kerk der parochie ten geschenke moest geven. Zijn been had gebloed, en „de druppelen”, zegt de overlevering „veranderden in gele bloempjes, zoo frisch, dat zij elks bewondering tot zich trokken, en nog ten huidigen dage op die gezegende plaats wonderdadiglijk herwassen of groeien, zonder dat er ergens van dit soort op den ganschen aardbodem te vinden zijn.”

* *
*

Dat onze voorouders ook bijgeloovig waren, en nog meer dan velen onzer landgenooten, blijkt uit de geschiedenis van den Wandelenden Jood.

In 1623 verscheen een oud man in Vlaanderen, hij was zonderling gekleed en droeg een langen baard.

Hij gaf zich uit als den Wandelenden Jood en vertelde veel over zijne ontmoeting met Christus, bekleog zich de harde woorden, die hij den Heer had toegestuurd, toen deze een dronk water begeerde, wanneer hij gebukt ging onder de zwaren balken van 't kruis.

Overal te Diksmuide, te Veurne, te Thorhout, te Ieperen werd hij

met eerbied ontvangen, maar in deze laatste stad herkende een soldaat in hem een vroegeren wapenmakker.

Delporte, zooals de Wandelende Jood bleek te heeten, werd te Gent opgehangen.

* *
*

De orde der Tempeliers heeft ook haar herinneringen in Vlaanderen nagelaten. Men weet dat deze militaire en godsdienstige orde in 1115 gesticht werd en groote rijkdommen verwierf; dat de Tempeliers geldschietters waren van pausen en koningen en dat Filips de Schoone de Fransche Tempeliers voor de rechtbank trok, ze beschuldigend van allerlei misdaden. En wonderlijk, juist die vermeende misdaden zijn oorzaak, dat de nagedachtenis der Tempeliers in Vlaanderen in gruwel en verachting is. „Hij drinkt gelijk een Tempelier” zegt men nog.

Te Ichtegem bij Oostende is nog een overblijfsel van een zoogenaamd Tempeliersslot, gelegen op eene hoogte of mote, Swytwaldmote geheeten. En 't volk verhaalde tot voor korte jaren, dat ook hier 's nachts allerlei schimmen verschenen. Zoo zagen drie ruiters eene gedaante op den slotmuur en tegelijkertijd hoorden ze liefelijke muziek. Verschrikt reden ze heen. Een boer ging zekeren nacht stroopen. In 't bosch zag hij een vuurtje en wilde er zijne pijp aan ontsteken. Maar eensklaps doofde 't vuur uit... en de man bleef den ganschen nacht ronddolen. 't Waren weer de schimmen der Tempeliers, die hem deze poets gebakken hadden.

De ruiters zagen een gedaante.

Somtijds hoorde men de geesten der Tempeliers allerlei krijgsbewegingen uitvoeren. Duidelijk klonken de bevelen.

Sedert de streek wel bebouwd wordt, zijn de Tempeliers uit Ichtegems mote verdwenen, maar somtijds, beweren de bijgeloovigen, vertoonen ze zich nog in de gedaante van een hond... en nu verwacht men deze sagen met die van Kludde, waarover wij hier voren spraken.

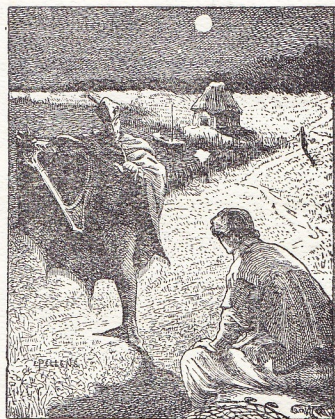
Te Nieuwpoort bestaat nog de Tempelierstoren, waaraan eveneens eene legende verbonden is.

Een inwoner dezer plaats zat zekeren zomeravond aan den oever van den ijzer, toen een vreemde heer hem aansprak en zei: — Ge zoudt op dezen grond eene kerk moeten bouwen. — Ik heb daarvoor geen geld, klonk 't antwoord. — Wij zullen een verbond sluiten, hernam de ander en het tweetal kwam op de volgende wijze overeen: de Nieuwpoorter moest zijne ziel aan den vreemden heer afstaan op voorwaarde, dat deze laatste tegen den volgenden morgen eene schoone kerk moest bouwen; maar zoo er aan 't bedehuis iets ontbrak, zou de koop der ziel van onwaarde zijn. Den volgenden morgen zag de Nieuwpoorter de kerk en ontmoette er den vreemdeling, die zich over zijn gewrocht beroemde en over zijne aanstaande prooi verheugde.

De ander begreep, dat hij voor den duivel stond en wel wetende, dat deze geen kruisen maken kon, zei hij spottend; Wel heer, de koop mijner ziel is van onwaarde; er ontbreekt iets aan uw kerk.. het kruis op den toren!

De booze maakte een vreeselijk gedruisch, en verdween, na de kerk weer verwoest te hebben, met uitzondering echter van den toren die nog „duivelstoren” genoemd wordt. Nu deze toren, eigenlijk de Duiventoren of nog beter de Tempeliers-toren, is 't overblijfsel van den hoogen toren der St. Laurenskerk, welke binnen den omtrek van 't sterk kasteel stond. In 1383 legden de Engelschen de kerk in asch. In 1825 herstelden de Hollanders den toren en richtten hem tot wapenmagazijn in. In 1862 bij de ontmanteling der stad behield men dit merkwaardig monument. En nu zijn we weer, waar we wezen moeten: te Nieuwpoort.

In tegenstelling met andere, oude steden loopen de straten dezer gemeente recht en kruisen elkander als de vakken van een schaakbord. De meeste leiden naar de Groote Markt, waar de ranke Halle zeer schilderachtig afsteekt tegen de andere gebouwen. Het vijf en dertig hooge meter belfort bezit een kloek voorkomen, een forsich uiterlijk, dat ons aan 't karakter der oude Vlamingen herinnert. Aan den anderen hoek der Markt staat de kerk met een plompen ineengedrongen toren.

Een inwoner dezer plaats.

Kerk van Nieuwpoort.

oversten, die voor Oostende sneuvelden of tot Nieuwpoorts bezetting behoorden. In eene toonkas staat 't beeld van O. L. Vrouwe van Nieuwpoort, eveneens vermaard in de streek.

De toren werd in de eerste helft der 17e eeuw opgericht, maar nooit voltooid; hij mist zijne spits. Bij den tempel ligt het oude kerkhof, een eerwaardig plein, door rijk bebladerde boomen overschaduwd.

Tot de andere bezienswaardige gebouwen behooren nog: het gasthof „l'Espérance" wiens Fransche naam in tegenspraak is met den Vlaamschen Renaissance-stijl; het stadhuis (uit de 16e eeuw) weinig belangrijk aan de buitenzijde, maar met een museum van oudheden en eene verzameling goede schilderijen, waarvan een den slag bij Nieuwpoort voorstelt; het „Duunehuus", aldus genaamd omdat het aan de abdij der Duinen toebehoorde. Tijdens 't beleg van Oostende verbleven hier de Aartshertog en zijne gemalin.

Langsden havenmond wandelt men naar Nieuwpoort-Baden. Onderweg ontmoet men den ouden vuurtoren, een der eerste „vierboeten" onzer kust. Hij werd in 1284 gebouwd en verlicht met brandend riet.

Nieuwpoort bezat in de 13e eeuw twee vierboeten, doch deze alleen bleef tot heden staan als een oude, welsprekende getuige der vroegere welvaart.

De heer Benjamin Crombez van Doornik, die langs de kust eigendommen bezat, vatte 't plan op te Nieuwpoort eene badplaats te

Het bedehuis dagteekent evenals de Hal uit de 13e eeuw, uit Nieuwpoorts bloeitijd dus, en werd aan O. L. Vrouw toegewijd, evenals de eerste kerk, die door brand werd vernield. De stijl was oorspronkelijk Gothisch, oorspronkelijk, want latere herstellingen, na vreeselijke verwoestingen door oorlog en beeldenstorm, hebben den ouden trant bedorven. In de kerk ziet men eenige schoone schilderijen en talrijke merkwaardige grafsteden, voornamelijk van Spaansche leger

Langestraat te Nieuwpoort.

stichten. Den 21ⁿ Juli 1846 werd het, thans verdwenen, Kurhaus opgericht. Later werd eene maatschappij gevormd om te trachten de onderneming uit te breiden en sedert is Nieuwpoort-bad snel vooruit gegaan. Een dijk van twee Km. lengte draagt lieve villa's en ruime hotels, benevens het Kursaal en de Basins. En in de zomermaanden mag de badplaats zich in een druk bezoek verheugen. Hier is een station van draadlooze telegrafie. Aan den overkant der haven verheft zich een vuurtoren van 30 m. hoogte.

Nieuwpoort-bad en stad zijn door trein en tram verbonden.

Hoekje van Diksmuide.

A. HANS.

KERLINGALAND.

(GESCHIEDENIS, LEGENDEN, ZEDEN
EN GEWOONTEN DER KUSTBEWONERS).

Gij zult uw vaderland beminnen,
en zijn taal, en zijn roem.

(Hendrik Conscience.)

LODEWIJK OPDEBEEK.
BOEKHANDELAAR-UITGEVER
ANTWERPEN.

1912.

KERLINGALAND

A. HANS
KERLINGALAND

LODEWIJK
OPDEBEEK
ANTWERPEN
1912.

UITGAVE - LODEWIJK - OPDEBEEK

